

THE SHEPHERD OF ISRAEL

VOL. XIX No. 7

JOSEPH HOFFMAN COHN, Editor of English Department

MARCH, 1937

THE JEW WHO DELIVERED ENGLAND FROM SLAVERY

By Rev. Fred W. Haberer, a Gentile Christian
Who Loves the Jews

A little over one hundred years ago the famous Jewish philanthropist, Nathan Rothschild, died. The centennial of his death was celebrated in England because, according to Mr. Arthur Brisbane, it was due to his generosity that the British Empire was able to free its slaves. The government was unable to reimburse the slave-owners for their losses. So Mr. Rothschild generously contributed seventy-five million dollars to reimburse the slave-holders and set all slaves in the British Empire free in 1833. Mr. Brisbane said that Mr. Rothschild gave this large sum because he "so detested slavery."

The slaves in the United States were not freed so easily and peaceably. Their liberation required a long and costly Civil War in which the blood of thousands of white men was spilt before the negroes were free.

JEW'S GREATEST SLAVES

But no people have been so persecuted or so often enslaved as the race of which Mr. Rothschild was a member. Jerusalem has undergone siege, capture, and destruction more often than any other capital in the world. Israel's history has been one of continual enslavement, and deliverance by Divine intervention.

SLAVERY IN EGYPT

For many years Jews had groaned under the cruel and unreasonable demands of their Egyptian taskmasters, until they were miraculously delivered through the leadership of Moses. But unlike the slaves of the British Empire

and the United States, they were soon enslaved again. All during the period of the judges, for about 450 years, they experienced periodic enslavement to surrounding nations. Each time their lot became unbearable a new judge would arise who would lead them in a successful revolt against their persecutors. But their short-lived freedom was soon followed in each instance by further bondage. Even the change from the loose government of tribal judges to a strong, central monarchy, which rose to its zenith under Solomon, failed to settle their difficulties. Wealth, trade, territorial expansion there was, but only for a time. Dissension soon tore the nation into two divisions which were never again united. Could the secret possibly be in the words of 1 Samuel 8:7? Here Jehovah says, "They have rejected Me."

SLAVERY IN BABYLON

Assyria and Nebuchadnezzar terminated the existence of the kingdoms of Israel and Judah. For 70 years the Jews were in bondage to Babylon. Although they were finally permitted to return and to rebuild the city of Jerusalem they were never again free from bondage to foreign tyrants.

Persia, Greece and Rome, each in turn held sway, and the Jews groaned in bondage, longing for the promised Messiah who would deliver them. For a brief period under the Maccabees it seemed that they might escape from Grecian domination; but that hope soon proved futile.

THE GREATEST CALAMITY OF ALL

During the reign of Augustus Caesar a troublesome Teacher was dragged by His own people before the Roman Governor, Pilate, in the city of Jerusalem. Many charges were made against Him, among them the accusation that He claimed to be the King of the Jews. The Roman official was in a quandary. He could see through the thin veil of their false accusations, and realized that envy was back of their demands for crucifixion. But when the mob, including the chief priests and the Pharisees, said, "Away with him, away with him, crucify him . . . We have no king but Caesar . . . If thou let this man go, thou art not Caesar's friend," he could not escape the charge of treason. So he bowed to the will of the mob to save his own position, and delivered Jesus unto the chief priests to be crucified.

THE GREATEST PUNISHMENT

In less than forty years after the crucifixion the temple went up in flames. Jerusalem was destroyed and the Jews scattered abroad. This dispersion has lasted, not 70 years, but for nearly 1900 years. In practically every land on the globe, pious Jews have wailed and con-

fessed, "Because of our sins we have been driven from our land."

Israel's rejection of God's rule in Samuel's day culminated finally in the Babylonian captivity and the Greek and Roman overlordship. Can there be a connection between Israel's rejection of the One who claimed to be the "King of the Jews" and this bondage of 1900 years?

How bitterly Israel has suffered! The Inquisition, the pogroms, blood-labels, ghettos, anti-Semitism, and the stigma of the Jew-badge, in practically every land, have been his portion. Even today in Palestine there is no certainty or safety. The little group huddled about the "wailing wall" at the temple site felt once more the hard hand of oppression as the jealous Arabs sought to drive them out. Strangers in their own land, they are denied the right of peaceably worshipping as they choose!

NOT GOLD, NOT SILVER, BUT BLOOD

The Passover season has come again. Once more the Jew will commemorate God's deliverance from the hand of Pharaoh. The gold of a Rothschild may redeem the negro slaves of the British Empire; but the Jewish slaves of Egypt were not thus bought. A lamb was slaughtered. Its blood was sprinkled on the door posts of the Jewish home. "And when I see the blood, I will pass over you" (Exodus 12:13). Destruction fell on every home not stained with the blood of the sacrificial lamb. That night Israel marched out free.

But when the Jews observe the Passover this year, as they have done for so many centuries, they will have no lamb—no blood. Mazoth, horseradish, hard-boiled eggs, chicken, beef, a shank-bone—but no lamb, no blood; no real "Passover." It is really only the "Feast of Unleavened Bread" which is observed for eight days. "Passover" only requires one day—but it also requires the Blood of the Sacrificial Lamb (Exodus 12:21-24).

IS IT REALLY "PASSEVER"?

It is of no use to call a motor a dynamo. That will not enable the motor to generate electricity. The motor may be useful. It may perform the work for which it is intended. But the dynamo is necessary to make the motor do its work. Calling Hag Hamazoth by the name of Pesach does not make it that. There is no power. It has become a mere formal observance. The real spiritual power of the true Pesach is lacking because there is no Corban Pesach, no Passover sacrifice.

But why is there no lamb and no blood? Mazoth, charity, prayers, phylacteries, mizvoth (good deeds), fasting, feasting, a chicken on Yom Kippur—many are the substitutes offered. But the

one and only acceptable substitute, the Pascal Lamb, is not. "It is the blood that maketh an atonement for the soul" (Leviticus 17:11). Yet the Jew today has no blood-sacrifice. Oh, the irony of it all, that a people without any blood-sacrifice should be falsely accused by ignorant Gentiles of the blood-ritual and suffer pogroms because of it! Israel, like Cain, brings an offering of her own choice. But it was the lamb of Abel that was accepted by God, while Cain's offering was rejected.

ZIONISM CANNOT HELP

Anti-Semitism is on the increase everywhere. Even now, Catholics, Protestants and Jews are preparing a nation-wide pronouncement against it. In spite of the British Mandate and Zionist gold, Palestine is no safe refuge for the Jew. "Ye have sold yourselves for nought; and ye shall be redeemed without money" (Isaiah 52:3). Political pull and wealth cannot accomplish Israel's redemption and provide her with security and peace. Hitler has proved that. The Arabs have also demonstrated it. American blood may have been precious enough for the redemption of the negro slaves of the South; but mere human blood cannot pay the price of Israel's freedom.

"THY MOUTH HATH TESTIFIED AGAINST THEE"

II Samuel 1:16

In the Day of Atonement ritual, pious orthodox Jews annually pray, "Messiah, our Righteousness, has turned from us. We are terrified because there is no one to justify us. Our iniquities He bears, for He was wounded for our transgressions . . ." Sad, sin-conscious hearts annually echo the words of Isaiah the prophet; but blinded eyes and hardened hearts continue to say, "Away with him, away with him, crucify him."

Nineteen hundred years ago, as the time for the killing of the passover lamb drew near, on a cross outside the walls of Jerusalem hung that rejected "King of the Jews." "Between the two evenings" He cried out with a loud voice, "It is finished," and gave His life as the redemption price for the sin of His own people.

HERE IS FREEDOM ETERNAL

"Messiah our Passover has been sacrificed for us." The way out of the 1900 year bondage is open. No need to go on year after year with the mere external observance of the ritual of the Passover, longing for its true observance "next year in the land of Israel." By faith, the blood sprinkled over the door in Egypt delivered the first-born from the angel of death. By faith, the blood of Jesus the Messiah the Lamb of God, "maketh the atonement for the soul" of anyone who trusts in Him. "Believe on the Lord Jesus Christ and thou shalt be saved."

POGROMS IN POLAND

The New York Times of Feb. 12th reports a shameful outbreak against the Jews in all parts of Poland. A pogrom took place at Minsk-Mazowiecki. Concerning this pogrom or massacre, the New York Times reports as follows:-

"The pogrom lasted two days and according to the official record, took the following toll: Two Jews seriously injured; an unreported number of Jews beaten; two Jewish houses burned down, although unofficial reports still put the number at five; 150 Jewish houses damaged, principally by window-breaking; and most of the Jewish market stalls destroyed. The pogrom was finally put down by special riot police rushed from Warsaw and a regiment of soldiers stationed here."

Not only are they having these localized massacres in the outlying sections of Poland, but there comes the shocking news also that Poland proposes to evict all of the three million Jews now living there! This will be nothing short of a disaster, even greater than that which has faced our Jewish people in Germany.

WOHIN SOL ICH GEHEN?

Where will three million Jews go? Where is there a country in the world that will take them in? If Poland says, "Get out," it is going to mean that the Jews must go, or suffer massacres and massacres until they are exterminated.

In the face of these calamities, coming upon the Jewish nation throughout the world with the force of a volcanic eruption, lava heaped upon lava, torture upon torture, hatred upon hatred, the most alarming feature of the situation is the blindness of our Jewish leaders in their efforts to find a cure! They have resorted to political intrigue, to economic pressure, to the power of money-raising, and yet each effort results in greater hell for our people!

In God's name, why do not our leaders awake? Any good doctor will tell you that before you can find a cure for a disease you must find the cause. Why do not these leaders first seek the cause?

Dear reader, will you not turn right now to the 80th Psalm and there read for yourself what is the trouble with our Jewish nation? Read very carefully this passage:

"Turn us again, O God, and cause thy face to shine; and we shall be saved. O Lord God of hosts, how long wilt thou be angry against the prayer of thy people?"

Here then is the cause and here likewise is the cure. Our nation needs to be "turned." To be turned means to be converted, to turn again to God, to seek His forgiveness for the shameful treatment we have given to His only begotten Son, the Lord Jesus Christ, for these two thousand years. Once we have been turned again to God, and through the Lord Jesus Christ we have made

AMERICAN BOARD OF MISSIONS TO THE JEWS, Inc.

HEADQUARTERS BETH SAR SHALOM
Throop Avenue and Walton Street
Brooklyn, N. Y.

Copies of The Shepherd of Israel may be obtained at the following stations:-

Brooklyn, N. Y.
27 Throop Avenue
REV. LEOPOLD COHN

Chicago, Ill.
316 Stanley Pl.
Rev. SOLOMON BIRNBAUM

Pittsburgh, Pa.
1603 Centre Avenue
Rev. JOHN SOLOMON, Missionary

Philadelphia, Pa.
535 Spruce Street
Mr. HARRY BURGEM, Missionary

Columbus, Ohio
1039 E. Broad Street
Rev. OSCAR WAGO

Los Angeles, Calif.
2005 Brooklyn Ave.
Rev. E. ZIMMERMAN

Sidney, Australia
145 Commonwealth Street
Rev. G. E. ARDILL

Warsaw, Poland
Targowa, 15. M. 4.
Rev. MOSES GITLIN, Missionary

Jerusalem, Palestine
Gospel Gate, Russian Compound
Rev. FRANK L. BOOTHBY, Missionary

Paris, France
123, Avenue du Maine
Rev. HENRI VINCENT

our peace with Him, then the promise is, "we shall be saved."

Dear Jewish reader, do you wish to be saved? We have shown you the way as revealed in our own Bible which God gave to us. Will you accept it?

אונזערע מיסיאנען

און אנדערע סטיישאנען וואו איהר קאנט באקומען
אונזער מאנאטס-בלאט "רעה ישראל" גראַטס:

ברוקלין, נ. י.

רעו. לעאָפּאָלד קאָהן
27 טרופ עוועניו

פילאָדעלפּיאַ, פּא.
מ' האַררי בוינגען
535 ספרוס סטריט

פּיטסבורג, פּא.
רעו. דזשאַן סאַלאַמאן
1603 סענטראַל עוועניו

שיקאַגאָ, אילינאָי
רעו. סאַלאַמאן בירנבאָם
316 סטענלי פלייס

קאָלומבוס, אַהייאָ
רעו. אַסקאַר וואַנא
1039 איסט בראַדער סטריט

דאָס אַנגעלעס, קאַליפּ.
רעו. ע. צימערמאַן
2005 ברוקלין עוועניו

סידיני אַסטראַליען
רעו. ג. ע. אַרדיל
145 קאָמאָנוועלט סטריט

וואַרשע, פּוילען
רעו. משה גיטלין
טאַרנאָוואַ 15, מ. 4.

ירושלים, פאַלעסטינאַ
נאַספּעל גייט, רוסישער קאָמפּאָזיט
רעו. פּרענק בוסהביי

פאַרז, פּראַנקרייך
רעו. הענרי ווינסענט
123 דאָ-מעין עוו.

אונזערע גראַטאָמאַטען

וואָס איהר קענט ביי אונז פריי בעקומען
אין אידיש און אין ענגליש

1. יוכח
2. מה שמו.
3. קין און הבל
4. יכרת משיח.
5. קול קורא.
6. לשני בתי ישראל.
7. הנה העלמה.
8. דאָס רעמעניש.
9. ימים טובים
10. גלויבען קריסטען אין 3 געמער

א בליק טהון צו יענער צייט ווען דער משיח איז מיט זיינע תלמידים ארויף געגאנגען אויפ'ן הר הזיתים איינלע טעג פאר די קרייצציגונג, און א קוק טוענדיג אויף ירושלים האָט ער געוויינט און געזאָגט "ירושלים ירושלים, דו האָסט גע'הרג'עט די נביאים און די שליחים וואָס זענען צו דיר געשיקט געוואָרען, ווי אָפט האָב איך געוואָלט דייןע קינדער צוזאַם נעמען ווי אַ הוהן נעמט צוזאַם איהרע עופה'לעך אונטער די פליגעל אָבער איהר האָט נישט געוואָלט, אייער הויז (בית המקדש) וועט אויך חרוב ווערען און איהר וועט מיך מעהר נישט זעהן ביז איהר וועט זאָגען ברוך הבא בשם ד'." (מתתיהו 23.)

אָט דאָס איז די פאַלקאָמענע ערפילונג פון דעם פסוק אין משלי י"ח, "יש אהב דבק מאח". זיינע אויגען האָבען געוויינט, זיין הערץ איז געווען צו-בראָבען ווען ער האָט דערזעהן ווי דאָס אידישע גלות רוקט זיך אָן אויף אירען. געווענהליך אלס פשוט'ער מענטש וואָלט ער דאָס נישט געקאָנט זעהן אין פאַראַוויס, אָבער ווייל ער איז אויך געווען "עמנואל", גאָט האָט אין איהם געוואוינט, האָט ער יאָ געוואוסט וואָס עס קומט איבער ישראל.

כביכול האָט אַזוי שטאַרק געליעבט זיין פאַלק ישראל אַז ער האָט זיך מתלבש בבשר געווען, האָט אָנגענומען דאָס געשטאַלט פון אַ מענטש כדי ער זאָל קאָנען אין באַריהונג קומען מיט אירען און דורך זיין לייעבע זאָלען זיי איהם צוהערען.

מיט אַ יאָהר צוריק האָט מען דערזעהלט אין אַ מאָנאטליכען מאַגאַזין (צייטשריפט) וועגען אַ געשפּרעך וואָס אַ הינדר האָט געהאַלטען מיט אַ מיסיאָנאַר אויף זייער שפּאַציער אין די דזשאָנגלעס. דאָרט האָבען זיי געטראָפּען אַ בערגעל וואו די מוראַשקעס מאַרשירען אַרויס פון בערגעל און געהען דאָן צוריק אַריין. דרויף פרעגט אַזוי דער מיסיאָנאַר דעם הינדר, "ווען דו זאָלסט וועלען איבערגעבען עפעס אַ באַטשאַפט צו די מוראַשקעס וויאזוי וואָלסטו עס געטהוין?" האָט דער הינדר איהם גע-ענטפּערט, דאָס דורכצופיהרען וואָלט איך אַליין בעדאַרפט ווערען אַ מוראַשקע, אַריינטרעטען אין זייער לאַגער, לערנען זייער שפּראַך, אַזוי אַרום וואָלט איך געקאָנט מיט זיי רעדען און זיי וואָלטען מיך געקאָנט פאַרשטיין. דרויף האָט דער מיסי-אָנאַר איהם געזאָגט, אָט דאָ האָסטו אַן אילוסטראַ-ציע וועגען דעם וואָס איך האָב צו דיר אָט נישט לאַנג צוריק גערעדט, נעמליך, גאָט ב"ה האָט גע-וואָלט איבערגעבען זיין באַטשאַפט צו דער וועלט, אין זייער אייגענער שפּראַך און אין זייער געשטאַלט, האָט ער זיך אַליין פּערקליידט אַלס אַ מענטש אין דער פּערזאָן פון ישוע המשיח און אַזוינאָך האָט גאָט געקאָנט רעדען צו אירען דאָמאַלס אין ירושלים אי אַלס מענטש און אי אַלס כביכול גאָט אַליין.

אַ ניי ליכט האָט אויפ'ן הינדר אויפגעשיינט, עס האָט בעלייכטעט זיין פּערפּינסטערמען מח וואָס איז געווען אונטער דעם כח השטן און ער האָט דער-זעהן דעם אמת און מודה געווען אַז ישוע המשיח איז דער בן אלהים, דער גואל צדק, דער לייעבהאבער פון אַלע מענטשען. הלאוי זאָלען דאָס כל ישראל אַזוי פאַרשטעהן און אַזוי טהון.

דער איינציגער זין פון דעם פסוק "יש אהב דבק מאח" איז — ישוע המשיח. אירען, נעמט אָן אייער גרעסטען פריינד, ישוע המשיח, ער וועט צו אייך זיין אַן "אהב דבק מאח".

די אידישע לייעבהאבער, די אידישע פריינד וואָס אירען דאַרפען איצט אַזוי שטאַרק האָבען?

דער "יש אהב דבק מאח" פון משלי י"ח, 24 איז נאָך קיינמאַל נישט געווען אַזוי פינקטליך ער-פילט ווי אין יענעם היסטאָרישען פאַל פון ישוע המשיח וואָס איז גילטיג פאַר אַלע צייטען און פאַר אַלע אומשטענדען, אפילו אין די היינטיגע צייטען ווען אירען זאָלען זיך נור לאָזען פיהרען און רעטען פון איהם, וואָס הייסט "ישוע" וואָס מיינט "הילף" און רעטונג. דער הייליגער משיח ישוע איז צו אירען געקומען אין ירושלים און האָט זיי פאַרקינד דיגט די בשורה טובה אַז ער איז דער בן אלהים, דער גואל צדק, וואָס איז געקומען זיי צו העלפּען ווייל ער איז דער "אהב", דער לייעבהאבער פון אירען. ער איז דער "עמנואל" פון ישעיה ז', וואָס מיינט גאָט איז מיט אונז, דערפאַר קאָן ער רעטען פון אַלע צרות.

דער גרויסער איר "נקדימון" אַ מיטגליד פון די סנהדרין, האָט אַמאַל געגעבען אַ דעפיניציע פון משיח זאָגענדיג, "מיר ווייסען אַז דו ביזט גע-קומען פון גאָט ווייל קיינער קאָן די וואונדער טהון וואָס דו טהוסט אויסער ווען גאָט איז מיט איהם." (יוחנן ג') עס איז אָבער דעם שטן געלונגען צו פאַר-דרעהען די קעפּ פון די אידישע פיהרער אַז זיי זאָלען דעם ישוע פּערוואַרפען. אָבער זיין ברעגענדיגע לייעבע צו ישראל איז דורך זייער שנאה נישט פאַר-לאָשען אָדער אָבגעקיהלט געוואָרען, אפילו דאָמאַלס ווען ער איז געהאַנגען אויפ'ן קרייץ האָט ער פאַר זיי געבעטען "פאטער פאַרגיב זיי ווייל זיי ווייסען נישט וואָס זיי טהון".

אַזא לייעבע און אַזא פריינד קאָן מען באמת נישט געפיענען נור ביי גאָט ב"ה אַליין. אין די פיער קאפיטלעך 8, 9, 10, 11 פון יחזקאל הנביא ווערט אונז דערזעהלט אַז ווען דער נביא האָט געבעטען פאַר אירען האָט איהם גאָט געוויזען דורך אַ לאָך פון דער וואַנד פון בית המקדש זאָבען וואָס אירען האָבען געטהון אינוועניג אין בית המקדש. זיי האָבען דאָרט אין בעהעלטעניש גע-מאַכט אַן עבודה זרה און דערצו געדיענט. גאָט האָט דעם נביא געפרעגט, "זאָל איך רחמנות האָבען אויף אַזאָלכע מענטשען?" דער גור דין איז שוין דאָמאַלס פאַרזיגעלט געוואָרען אויף אירען. דער נביא דערזעהלט אונז אין יענע קאפיטלעך אַז ער האָט געזעהן מיט זיינע אייגענע אויגען ווי שטופענ-ווייז האָט זיך גאָט דערווייטערט פון הייליגען בית המקדש.

צושרשט האָט ער געזעהן ווי די שכינה האָט זיך אָבגעטהון פון קדשי הקדשים און האָט זיך אַראָפּ-געלאָזט אויף דער שוועל פון בית המקדש. נאכהער האָט ער געזעהן ווי די שכינה האָט פאַרלאָזט די שוועל און האָט זיך אַרונטערגעלאָזט אויף דער אויסענווייניגסטער וואַנד פון בית המקדש. דאָן האָט ער דערזעהן די שכינה אויפ'ן בארג ווייט אַוועק פון בית המקדש. אין יענע שטופען פון דערוויי-טערונג האָט איהם גאָט געוויזען אַז זיין לייעבע צום פאַלק ישראל איז געווען אַזוי שטאַרק אַז עס האָט כביכול וועה געטהון אויפצוגעבען זיין פראָטעקציע איבער ישראל.

דאָרט זעהען מיר אַן אויסערגעווענהליכען פּער-גלייך אין פאַראַלעל צווישען גאָט און צווישען דעם הייליגען ישוע המשיח מיט זיין לייעבע צו ישראל. צו פאַרשטעהען יענעם פאַראַלעל דאַרפען מיר

PUBLISHED MONTHLY TO GIVE ISRAEL A KNOWLEDGE OF THE TRUE SHEPHERD, THE MESSIAH

א מנאמליך בלאז צו ערקלעהרען צו ישראל דעם אמתדינען משיח

MARCH 1937

וואו נעמט מען א פריינד ?

עס קומט א צייט אין לעבען כמעט ביי יעדען מענטש, אז מ'דארף נויטיג האָבען א פריינד און מ'זוכט אזא פריינד. נישט לאנג צוריק האָבען מיר געהאַט א קאָנווערזאַציע מיט א געלערענטען קלונגען איד וועגען די אידישע לאַגע פון דער איז-טינער צייט, האָט ער צום סוף פון אונזער געשפרעך געזאָגט א וואָרט פון גרויסער בעדייטונג, נעמליך — עס זענען דאָ אזויפיעלע נאַציאָנען וואָס האָבען א געוואלטיגען כח אין זייער אייגען לאַנד און זיי קוקען-צו דעם ספעקטאַקל פון א היטלער וואָס איז פיעל ערגער פון אַמאָליגען המן הרשע. ווייל יענער המן איז כאַטש געווען אונטערוואָרפֿען דעם מלך אחשוורוש אָבער דער היינטיגער המן, היטלער, איז דער גאַנצער מושל בכיפה, ער פייניגט 500.000 אירען אָהנע אַרועמען חשבון אָבצוגעבען, אַלע פעלקער און נאַציאָנען קוקען-צו און שווייגען. פורץ, אירען האָבען נעביך קיין איין פריינד, זאָל עס זיין אין ענגלאַנד אָדער אין אַמעריקא, קיינער טרױעט זיך נישט צו רעדען א גוט וואָרט פאַר זיי ביי יענעם המן אז ער זאָל אָבלאָזען זיין אכזריות'דיגע שאַנד-טהאַטען געגען אירען. אַט דאָס האָט מיך עראי-גערט אויף דעם פסוק אין משלי י"ח, 24 וואו מיר לעזען "יש אהב רבם מאחז", ד"ה, עס איז פאַראַן א לייעבהאַבער וואָס קלעבט זיך מעהר צו צום מענטש אַלס א ברודער.

די איבערעצונגען זאָגען אונז אז "אהב" מיינט א פריינד, אָבער ווער עס קאָן העברעאיש ווייס אז "אהב" מיינט אַ לעבעהאַבער. איינער וואָס האָט אַ גרויסע לעבע צום צווייטען וואָס ליידעט. איז טאָקע די פראַגע, וואו נעמט מען היינט צו טאָג אזאָ לעבעהאַבער ווען מ'איז אין אַן עת צרה ? - אַמאָל האָבען מיר יאָ געהאַט אַזאָלכע "אהבים", פריינד און לעבעהאַבער, מיר האָבען געהאַט אַ משה אין צייט ווען אידען האָבען זיך נעמאַכט אַן "עגל" און גאָט האָט זיי דערפאַר געוואָלט פאַרניכטען, האָט משה געבעטען צו גאָט פאַר זיי און האָט געזאָגט, ווען דו גאָט ווילסט נישט זייער זינד פון עגל מוחל זיין, "מחני נא מספרך" (שמות ל"ב), משה האָט נישט געוואָלט לעבען אויב גאָט איז נישט מוחל די אידען. אָט דאָס איז געווען אַ לעבעהאַבער וואָס אידען האָבען אַמאָל געהאַט.

דאן איז געווען א ירמיה הנביא וואָס האָט אַזוי
פֿיעל געוויינט און געקלאָגט אויף אירישע צרות אַז
ער האָט איינמאָל אויסגערופען "מי יתן ראשי מים
ועיני מקור דמעה ואבכה יומם וליל את חללי בת
עמי". (ירמיה ח'). ד"ה. ווען מיין קאפּ וואָלט
געווען פול מיט וואַסער און מייע אױנען אַ קוואַל
פון טרערען וואָלט איך געוויינט טאָג ווי נאַכט אויף
די גע'הרג'עטע פון מיין פּאָלק.

אָט דאָס מיינט מען אַ לעבעהאַכער פון אידען.
שפּעטער איז געווען אַ דניאַל הנביא וועלכער
האָט שטאַרק מתפלל געווען וועגען דער אידישער
טרויריגער לאַגע זייט דעם חורבן בית המקדש. נאָם
ב"ה האָט זיין תפלה צוגעהערט און די גאולה איז גע-
קומען. איינציג 40,000 אידען האָבען זיך צוריק
געקעהרט נאך ארץ ישראל און האָבען צוריק אויפ-
געבויעט דאָס בית המקדש. יא, אויך דניאַל איז
געווען דער גרויסער לעבעהאַכער פון אידען.

שפּעטער איז אָבער אויפגעשטאַנען אין פּערזען
אָ המן און האָט דוקא געוואָלט אַלע אירען אויס-
קוילען אָהן אַ פאַרוואָס. נור ווייל ער האָט אַזוי
געוואָלט. לייענט דײַ מנלה אסתר וועט איהר זעהן
אַז עס איז איהם שיעור געהאַט געלנגען זיין
מישונע'נעם פלאַן אויסגעפיהרט צו האָבען. אויך
דאָרט האָבען אירען געהאַט ליעבהאבער און
פריינד, מרדכי און אסתר, וועלכע האָבען געפאַסט
און געבעטען צו גאָט אין דער עת צרה, און אייך
דאָרט איז די ישועה פאַר אירען אידען געקומען. דאָרט
האָט גאָט בעשאַפּען די רפואה פאַר די מכה. דער
מלך אחשורוש האָט בעדאַרפט האָבען אַ קעניגין
ווייל זיין פאַריגע' מלכה האָט געגען איהם מורד
געווען און זוכענדיג פאַר איהם אַ נייע קעניגין איז
דער גורל געפאַלען אויף דער אָרעמער יתומה אסתר.
עס איז עפעס וועניג שעהנע מיידלעך געווען ביי די
פּערזיער? גאָט האָט אָבער אַזוי געפיהרט אַז אסתר
זאָל נושאַ חן זיין ביים מלך כדי די ישועה זאָל דורך
איהר און דורך איהר פּעטער מרדכי קומען אויף
כל ישראל.

א נם בתוך נם

הערט א געשיכטע — מרדכי האָט ערפֿאהרען אַז אַייניגע באַדיענטע פֿון מלך האָבען געמאַכט אַ פֿאַר-שווערונג איהם צו פֿאַרגיפֿטען, מרדכי האָט דאָס באַלד אַויסגעזאָגט צו אַ הויך-בעאַמטען און דער מלך איז אַזוינאָך גערעטעט געוואָרען פֿון אַ זיכערען טויט.

די צוויי קאנספיראטאָרען האָט מען באַלד אויפגע-
האַנגען און דיעזע באַנעבענהייט האָט מען פאַר-
שריבען אין קעניגליכען ספר הזכרונות.

אין יענער נאכט ווען המן האָט זיך געפֿאַרקעט אויפֿצושטעלען אַ תּלִיה פֿאַר מרדכי'ן האָט עפּעס דער מלך נישט געקאָנט איינשלאָפּען, האָט ער געטען אַז מ'זאָל איהם פֿאַרלייענען פֿון ספֿר הזכרונות די עראַיניסען וואָס האָט געטראָפּען אין יענעם יאָהר. אַזוי לייענענדיג איז מען אויך געקומען צו יענער באַנעבענהייט אַז מרדכי האָט גערעטעט דאָס לעבען פֿון מלך. דער קעניג האָט באַלד אַ פרעג געגעבען, אויב מ'האָט מיט עפּעס פֿאַרגעלטיגט מרדכי'ן פֿאַר יענער נאָבעלער טהאַט? די אַנטוואָרט איז געקומען, אַז ניין, און פֿונקט דאָמאָלס איז המן געגאַנגען צום מלך נאָך אַ באַפֿעהל אַז מ'זאָל מרדכי'ן אויפהענגען אויף דער תּלִיה וואָס ער האָט אויפֿגעשטעלט. דאָ פרעגט איהם דער מלך: "המן, וואָסאַראַ כבוד דאַרף מען אָנטהון איינעם וואָס דער מלך האָט אַמליעבסטען?" דענקענדיג, אַז דער מלך מיינט דערמיט איהם, המן הרשע גופּא, האָט ער געענטפֿערט אַז אַזאַ מאַן דאַרף מען אַרויפֿזעצן אויפֿ'ן קעניגס פֿערד און איהם אַרומפֿיהרען איבער די הויפט גאַס פֿון שטאָרט און אויסרופֿען "ככה יעשה לאִישׁ ... אַזוי טהוט מען צו אַ מענש וועמען דער מלך האָט לייעב". דאָן הייסט דער מלך אַז המן זאָל מוחל זיין און דאָס באַלד טהון צו מרדכי. און דער סוף איז געווען אַז המן און זיין פֿאַמיליע זענען אויפֿגעהאַנגען געוואָרען אויף דער תּלִיה וואָס ער האָט געמאַכט פֿאַר מרדכי.

דאָ זעהען מיר ווידער וואָס אַ לעבנהאבער פון אירען האָט געקענט אויפֿטהון ווען אירען זענען געווען אין אַן עת צרה. מררכי וועט בלייבען אין דער געשיכטע אַלס אַ לעבנהאבער פון אירען, דורך דעם וואָס דאָס גרויסע נס איז דאַמאָלס געשעהן. דאָ בלייבט ווידער די פּראָגע, וואו נעמט מען היינט אַ פּריינד, אַ לעבנהאבער פאַר ישראל? יענער אַלטער המן איז טאַקע אויפֿגעהאַנגען געוואָרען, אָבער זייט דאַמאָלס זענען דאָך אַזויפיל המן'ס אויפֿגעשטאַנען ווי שוועמלעך נאָך אַ רענען, און אַמ האָט איהר איינעם אויף יענער זייט ים וואָס איז אַ גלגול פון יענעם המן און האָט דיזעלבע אַמביציע וואָס יענער האָט געהאַט. יענער נאָמען האָט אָנגע- הויבען מיט אַ "ה" און אַזוי אויך הויבט זיך אַן מיט אַ "ה" דער היינטיגער המן. אָבער וואו זענען